

- > Biblioteks
- > Chef
- > Foreningen

BCF online

www.bibliotekslederforeningen.dk

NR.3 OKTOBER 2008

Indhold:

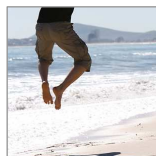
> Side 2
Leder: I arbejdstøjet

> Side 3
Ny direktør i DB

> Side 4
Vinduespudderen

> Side 5
Håndslag, fodslaw
og det fælles afsæt

> Side 7
Bibliotekerne – en væsentlig aktør i
udvikling af danskernes IKT færdigheder

> Side 9
Videnskabsministeriet og bibliotekerne på
forkant med it-færdigheder

> Side 10
Det ny DBC

> Side 12
Brugerundervisning på
Randers Bibliotek

> Side 14
Fremtidens biblioteksbetjening af børn
- hvordan lokalbibliotekerne i Århus er i
gang med at implementere rapporten
fra Styrelsen for Bibliotek og Medier.

> Side 14
Invitation til DR1 talkshow med
Reimer Bo

Leder: I Arbejdstøjet

v. Jørgen Bartholdy, bibliotekschef i Skanderborg og formand for BLF

Som en af sine sidste embedsgerninger præsenterede tidl. kulturminister Brian Mikkelsen i slutningen af august måned sit kulturpolitiske arbejdsprogram.

Arbejdsprogrammet peger på en fortsættelse af den linje ministeriet har fulgt siden 2001. Her følger programmet de samme spor som længe har været styrende for bibliotekerne, idet det er en erklæret hensigt at udvikle de kulturpolitiske initiativer i overensstemmelse med teknologiske og globale udfordringer.

Overordnet er arbejdsprogrammet et bidrag i bestræbelserne på, at skabe et samspil mellem teknologi- og samfundsudviklingen og kulturen ved at definere kulturens vekselvirkning med f.eks. globalisering og teknologiudbredelse.

En række initiativer har bibliotekernes særlige interesse

Innovation gennem brugerinddragelse. Bibliotekerne er allerede langt i forskellige forsøg med brugerdrevet innovation. I en tid hvor globale forhold påvirker os og vores vaner, hvor kulturelt fokus skifter fra generation til generation og hvor internetservices vokser op alene ved brugernes indsats, bør brugerne inddrages i udviklingen i langt højere grad end tidligere – også i de kulturtilbud samfundet stiller til rådighed. Samtidig er det væsentligt, at den etablerede kultur engagerer sig, så der skabes tilbud med idé og kvalitet.

Fuld liberalisering af bogmarkedet. En liberalisering af bogmarkedet bør hilses velkommen. Ikke kun fordi lavere bogpriser vil sikre bibliotekerne økonomi til anskaffelse af det stadigt stigende antal udgivelser på dansk, men også fordi den vækst i udgivelserne det i sig selv vil medføre, vil sikre et endnu bredere udbud af titler på dansk. Noget der kommer hele samfundet til gavn.

Desuden er det positivt, at støtten til de bedste forfatterskaber øges. Litteraturens betydning for udviklingen af det danske sprog og den danske kultur kan ikke undervurderes. Samtidig er efterspørgslen efter eksperimenterende og nyskabende litteratur - i et så lille sprogområde som det danske - så begrænset, at den ikke hverken direkte eller via bibliotekerne vil kunne sikre væsentlige nyskabende forfattere arbejdsro.

Internationalisering af dansk kulturliv. Og Kulturel mangfoldighed og interkulturel dialog. Bibliotekerne er dybt involveret i at sikre integration af nye borgere og i arbejdet med at sikre dialog i et stadig mere sammensat samfund. Indvandrere er således langt flittigere benyttet af folkebibliotekerne end andre borgere, og den udvikling skal fortsættes. Men det øger også efterspørgslen af materialer og tilbud på andre sprog end dansk på bibliotekerne.

Det er imidlertid ikke kun udviklingen i retning af et mere multikulturelt samfund, der øger efterspørgslen efter biblioteksmaterialer på andre sprog end dansk. Også blandt etniske danskere bliver opmærksomheden rettet udad. Den udvidede undervisning i engelsk er slået igennem, og de unges efterspørgsel efter information og viden begrænses ikke længere til dansk. Det er en situation, der vil forbedre den enkeltes kompetencer og hele samfundets udviklingsmuligheder, men bibliotekerne er opmærksomme på, at det også sætter dansk sprog og kultur under pres.

Folkebibliotekernes rolle i videnssamfundet. Her peges der helt rigtigt på, at bibliotekerne har en betydende rolle i udviklingen af videnssamfundet. Udbredelsen af ny teknologi og digitalisering af offentlig og privat service afhænger i vid udstrækning af, i hvor høj grad den enkelte formår at benytte den nye teknologi. Bibliotekschefforeningen er derfor allerede aktiv i de bestræbelser, der fra flere sider er i gang for at sikre alle maksimale muligheder for at blive kompetente brugere af

teknologi og foreningen vil senere i år præsentere et program, der vil sikre en generel styrkelse af borgernes muligheder for at lære at benytte ny teknologi.

Endelig har foreningen selvfølgelig en helt særlig interesse i bestræbelserne på at sikre kontakten mellem folkebibliotekerne og Danmarks Biblioteksskole, som det er beskrevet i **Øget dialog mellem de kunstneriske uddannelser og deres arbejdsmarked**. Bibliotekschefforeningen ser derfor med forventning frem til at medvirke til at folde såvel denne som hele kulturministerens arbejdsprogram ud.

Som det ses er arbejdsprogrammet en direkte opfordring til om at fortsætte arbejdet med at udvikle og udbrede den service bibliotekerne allerede nu yder.

Det skyldes selvfølgelig ikke en pludselig opstået begejstring for biblioteker. Det er nærmere en uundgåelig følge af, at bibliotekerne i efterhånden mange år, har haft fokus på udvikling og på innovation gennem brugerinvolvering og teknologiudvikling, ligesom biblioteker med deres internationale udblik og fokus på service overfor nye borgere allerede længe har fungeret i en global verden..

Uanset hvad den siddende kulturminister hedder, er der derfor al mulig grund til at forfølge og udvikle intentionerne bag arbejdsprogrammet. ☑

NY DIREKTØR I DB

Bibliotekschefforeningens næstformand, Michel Steen-Hansen, er netop ansat som ny direktør i Danmarks Biblioteksforening.

Michel er i bibliotekschefkredse kendt for sine visioner, sit engagement og sin ledelsesfaglige dygtighed.

Bestyrelsen kender ham desuden som en skarp analytiker, en god strateg og en munter medspiller der har en klar fornemmelse for, hvad der rører sig. Både på bibliotekerne og i verden udenfor.

Bestyrelsen ønsker Michel tillykke med det nye job, og vi ser frem til det fremtidige samarbejde med store forventninger.

Vinduespudseren

v. Thomas Angermann, udviklingschef ved Gentofte Bibliotekerne

Først lidt trivia. Gentofte Bibliotekerne består af et Hovedbibliotek i Hellerup og 5 bydelsbiblioteker i henholdsvis Dyssegård, Vangede, Gentofte, Jægersborg og Ordrup. Vi er små 100 årsværk ansat her, fordelt på ca. 125 hoveder. I Gentofte kommune bor der omkring 69.000 indbyggere på 26 kvadratkilometer.

Jeg har været ansat som udviklingschef her siden efteråret 2007 og da jeg blev bedt om at overtage stafetten fra sidste nummers stafetholder Bente Jensen, så måtte jeg gå i tænkeboks. Tænkeboks fordi jeg selvfølgelig kunne skrive om udviklingsplaner, biblioteksplaner, visioner og bibliotekernes fremtid, men min fornemmelse er at vi er mange der er ret enige og langt hen ad vejen vil de samme ting. Denne artikel bliver derfor en slags personlig eftertænkning på mit første år. Men bare rolig, jeg holder mig til at beskrive et enkelt ord.

For et af de ord der konstant dukker op når jeg diskuterer, tænker og arbejder er ordet transparens. Ordet betyder i sin grundsubstans gennemsigtighed eller gennemskinnelighed. I en bibliotekskontekst handler det for mig om at medarbejdere og borgere kan gennemskue biblioteksvirksomheden og at det vi går og gør hver dag giver mening for flere end de der går og gør det. Transparens handler om det sprog og de argumenter vi bruger når vi arbejder. Det skal være forståeligt og gennemskueligt og i det hele taget give mening. Selvfølgelig.

Et godt eksempel på noget der traditionelt har været uigennemskueligt er vores decimalklassifikationssystem. Alene ordet gør det svært at nærme sig og det mere mundrette DK5 giver vidst kun mening i egne rækker. Den oprindelige opfinder var Dewey som fik ideen til at klassificere alverdens viden i 1876. Jeg har hørt et sted, at dengang læste den almindelige borger det der svarer til hvad der kan stå i en enkelt udgave af Politiken, gennem hele deres liv. Konsumering af viden ser unægtelig anderledes ud i dag og jeg tror at hvis vi skulle have opfundet et system for viden (og for at sætte bøger op på hylder) i dag, så havde det set anderledes og mere gennemskueligt ud.

Men nu var meningen med denne artikel at jeg skulle give et par gode eksempler på mit eget arbejde med begrebet transparens. Jeg vil give to eksempler i hver deres ende af skalaen (hvis der er sådan en) for at illustrere bredden i den måde jeg tænker det på. Et meget bogstaveligt eksempel og et mere abstrakt. Vi starter med det bogstavelige.

Vi har for nylig lavet et lille oplæg til nyindretning af Hovedbiblioteket i Hellerup. Blandt de mange forslag var et om åbne kontorer. Ideen er at kontor-væggene ud til publikumsarealerne skal erstattes af glas, sådan at der er frit udsyn til bibliotekets brugere indefra og omvendt at brugerne kan se hvad der foregår backstage på biblioteket. Transparens er selvsagt her. Dels giver det de ansatte konstant fokus og føling med huset, borgeren og kollegaer og måske også bedre mulighed for at inddrage eksterne i biblioteksudviklingen fordi, der så at sige, er hul igennem. Dels giver det brugerne et nuanceret billede af bibliotekets virksomhed fordi de kan se at biblioteksarbejdet er andet end "at kunne alfabetet", som man hører det nogle gange. I en mere metaforisk version er der opsat reoler foran glasvæggene, således at bøgerne skjuler kontoret når de er sat op, men giver et smugkig ind når de er udlånt og er på den måde en visualisering af det der sker mens bøgerne er udlånt, men også i et længere perspektiv en måde at iscenesætte det der sker når de læderindbundne, måske engang, forsvinder helt ud af bibliotekerne. Lad os se om det bliver til noget. Ide-planen er selvfølgelig ikke nok, men det giver alligevel vigtig refleksion om hvordan vi som organisation husker at synliggøre vores aktiviteter for (skatte)borgeren.

Så til det abstrakte eksempel, der handler om bibliotekets vision. Alle har sådan en dims, men hvor klar er den for medarbejderne i det daglige arbejde? Hvor klar er den for borgerne? Igen, som med de transparente vægge, handler det både om at medarbejderne og borgerne kan se meningen –

kan se igennem det tilbud eller den service-forandring vi laver på biblioteket for at ane de værdier og dermed prioriteringer der ligger som forudsætning for det arbejde eller den beslutning der er taget. En transparent vision skal både være synlig for sig selv men man skal samtidig kunne se ting ske igennem den. For medarbejderen handler det om at kunne bruge fælles argumenter for at gøre det de går og gør hver dag og det handler om at have en rød tråd der binder de forskellige indsatser sammen. For borgeren handler det om forventninger til bibliotekets service og ydelser. Sådanne forventninger skabes ofte i fællesskab med biblioteket og en sådan forventningsafstemning sker bedst igennem en transparent vision hvor begge parter kan se hinanden. Det konkrete arbejde med at skabe en transparent vision mellem borger og bibliotek og i det hele taget arbejde mere visionært og strategisk i det daglige er et område jeg endnu ikke har fuldt greb om endnu og derfor også noget jeg gerne hører andres erfaringer med.

Jeg kunne derfor godt tænke mig at kaste stafetten til Syddanmark for at høre lidt om hvordan visioner bliver til fælles fixpunkter og konkret udvikling. Håber der er en der vil gribe. ☒

Håndslag, fodslaw og det fælles afsæt

v. Michel Steen-Hansen, bibliotekschef ved Slagelse Bibliotekerne og næstformand i BCF

På sidste års generalforsamling vedtog man, at BCF bestyrelse skulle arbejde med et "fodslaw", der kunne skabe en fælles indsats for de danske folkebiblioteker. Omdrejningspunktet var at styrke Danskernes IT færdigheder og at folkebibliotekerne skulle forpligte sig til at lave en formaliseret indsats for denne læring. Det har bestyrelsen arbejdet intenst med at få op at stå.

Det blev hurtigt klart at et fælles afsæt ikke kan skabes at BCF alene, hvis alle bibliotekerne skulle have ejerskab til det. Derfor valgte vi i foråret at gå aktivt ind i samarbejdet med IT og Telestyrelsen, der inviterede til at starte projekt op omkring "It for alle" som ud over bibliotekerne omfatter en række andre interessenter, der har berøring med IT-svage borgere. Styrelsen for Biblioteker og Medier var også indbudt til samarbejdet og påtog sig rolle med at få koordineret den indsats der skulle gøres med at få uddannet en række biblioteksmedarbejdere, så de senere kan være med til at initiere IT Læring i folkebibliotekerne. Konceptet kalder IT og Telestyrelsen "Lær mere!". Konceptet er udviklet af Bjarne Herskin. Forløbet er en del af en initiativpakke i Videnskabsministeriet, som sætter fokus på styrkelse af borgernes it-færdigheder. Videnskabsministeriet har indgået samarbejde med forskellige instanser, der møder borgere med svage eller ingen it-færdigheder. Dermed kan man sammen bidrage positivt til arbejdet med at styrke borgernes it-færdigheder.

Formål med og indhold af kursusforløbet Lær mere!

I sidste ende er det formålet med Lær mere!, at borgernes it-færdigheder løftes ved, at udbuddet af it-kurser øges og bliver både bedre og udbredt til flere. På den baggrund tilbydes en række biblioteksmedarbejdere en uddannelse, som giver kursisterne en grundig indførelse i en række it-pædagogiske principper og metoder, og som vil give dem en ny indsigt. Det vil give kursisterne et solidt fundament for at formidle og undervise i it samt udvikle undervisningsmateriale. På kurset udvikler kursisterne sammen de første eksempler på lektioner og værktøjer.

Kursisternes deltagelse i undervisningsforløbene medfører, at et landsdækkende netværk af undervisere og frivillige i en række organisation uddannes i it-pædagogik og udvikling af undervisningsmateriale. Undervisningsmaterialet om it bliver stillet til rådighed for alle undervisere og borgere. Herudover får deltagerne unikke forudsætninger for at undervise kollegaer i it-formidling, så de it-pædagogiske principper og metoder kan blive udbredt og brugt i bibliotekerne.

Der udarbejdes således også undervisningsmateriale, som kan bruges af kursusedtagerne til at undervise deres kollegaer, når de har været igennem kurset. Dette stilles også til rådighed for de deltagende netværk!

I øjeblikket arbejdes på højtryk med at få udviklet en kommende hjemmeside it-formidler.dk, som IT og Telestyrelsen står bag og hvor man kan læse meget mere om hele projektet og alle undervisningselementerne.

Lær mere! Og det videre forløb

Det første forløb i at uddanne it-formidling er afsluttet i september og andet hold er startet okt. 2009. På hvert hold deltager min. 6 personer fra bibliotekerne. Videnskabsministeriet planlægger yderligere to undervisningsforløb i første halvdel af 2009. De præcise datoer er endnu ikke fastlagt, men det tredje forløb forventes afholdt i København fra januar til og med marts 2009. Det sidste forløb planlægges igangsat i Jylland (eller på Fyn) umiddelbart herefter med afslutning i maj 2009.

Det samarbejdende biblioteksvæsen

Det projekt som IT og telestyrelsens står fadder til passede som fod i hose til det "fodslaw" som BCF generalforsamling pålagde bestyrelsen at arbejde med. Samtidig udviste flere organisationer fra biblioteksverdenen interesse for projektet. Så ud over at Styrelsen for Biblioteker og Medier valgte at koordinere uddannelsen for alle bibliotekerne, valgte BCF, Danmarks Biblioteksforening og Bibliotekarforbundet at formulere et fælles "fodslaw", hvilket man kan læse et oplæg til neden for.

Bestyrelsen forstiller sig, at vi frem mod generalforsamlingen 2009 arbejder med at få konkretiseret den fælles biblioteksindsats i en handlingsplan. Danmarks Biblioteksforening og Bibliotekarforbundet planlægger også en proces hvor medlemmerne kan få ejerskab til projektet.

Hele projektet forventes at kunne implementeres i de danske folkebiblioteker medio 2009, hvorefter alle folkebiblioteker forhåbentligt vil forpligte sig til at styrke borgernes it-færdigheder gennem implementering af "Lær mere" og at alle folkebiblioteker har uddannet personale til at varetage opgaven.

Derfor er oplægget til Fodslaw blevet til:

Den kompetente digitale borger

Bibliotekernes fælles afsæt for læring

Landets biblioteker forpligter sig til at skabe formaliserede læringsforløb, der sikre alle danskerne nødvendige IT kundskaber.

IT-kompetencer til alle

Bibliotekschefforeningen, Danmarks Biblioteksforening og Bibliotekarforbundet har drøftet ideen om at skabe et fælles biblioteksafsæt i forhold til udviklingen af videnssamfundet. Det fælles fokus er bibliotekerne som garanter for alle borgeres fri og lige adgang til at deltage i det digitale samfund.

Derfor opfordrer Biblioteksforeningerne til skabelsen af en overordnet handlingsplan, som sikrer alle borgere de nødvendige IT-kompetencer.

Bibliotekerne vil nedbryde den digitale kløft

Biblioteksforeningerne vil forpligte sine medlemmer i et fælles fodslag for at mindske den digitale kløft mellem forskellige grupper af danskerne.

Det vil vi gøre med afsæt i:

- At teknologisk Institut i en undersøgelse fra efteråret 2007 har påvist, at 40 % af danskerne er digitale analfabeter.
- Den digitale kløft mellem børn og deres forældre er voksende.
- At mange borgere på trods af at de er øvede brugere af forskellige ekspertsystemer i deres professionelle virke, mangler grundlæggende færdigheder i andre helt simple systemer.
- At de fleste borgere over 30 år ikke har modtaget systematisk undervisning i IKT.

Medlemmerne af Bibliotekschefforeningen, Danmarks Biblioteksforening og Bibliotekarforbundet forpligter sig til aktivt at arbejde for at:

- Bibliotekerne skal placeres som den institution, der lokalt sikrer at alle borgere kan få det nødvendige kompetenceløft, for at kunne udnytte de digitale muligheder.
- Bibliotekerne skal sikre borgerne mulighed for at tilegne sig grundlæggende IT kompetencer.
- Bibliotekerne skal lokalt stille sig i spidsen for kampagner som f.eks. "It for alle" "borger.dk", "Netsikker", "digital signatur" o.l. og koordinere forskellige læringsstrategier i forhold til dette.
- Bibliotekerne skal aktivt arbejde for at gøre borgerne opmærksomme på de mange digitale selvbetjeningsløsninger.
- Bibliotekerne skal gennem undervisning mindske IT-videns-gabet mellem forældre og børn
- Bibliotekerne skal udbrede kendskabet til IT som en nødvendig kompetence i forhold til en fortsat udvikling af Danmark som et demokratisk samfund.

Processen

De nævnte biblioteksforeninger har medvirket til at udvikle et læringsprojekt ("IT til alle") i samarbejde med IT- og Telestyrelsen og Styrelsen for Biblioteker og Medier, der skal sikre at bibliotekerne kan placere sig centralt i udviklingen af Danskernes IT kompetencer.

Første fase af "IT for alle" er igangsat. IT og Telestyrelsen, som samarbejdspart for bibliotekerne, er i gang med at skabe projekt "IT for alle" og ønsker et fast samarbejde med bibliotekssektoren, som primær udfører.

Anden fase er at koordinere og udvikle en række undervisningsværktøjer. En række af bibliotekernes tiltag (ex. 23 ting for borgerne, Borgernes IKT kompetencer) skal indgå i den fælles værktøjskasse (læringsplatform), hvor der gennem forskellige fokusområder udvikles tilgængelige metoder. Denne fase forventes iværksat i løbet af foråret 2009 og kan implementeres som fast tilbud på de danske folkebiblioteker i løbet af efteråret 2009. ☒

Bibliotekerne – en væsentlig aktør i udvikling af danskernes IKT færdigheder

v. Knud Erik Hilding-Hamann, souschef ved Teknologisk Institut

Vi oplever i det danske samfund en øget digitalisering af offentlige og private services. Både staten, kommunerne og private virksomheder tilbyder digitale services og heraf affødte fordele med det formål at få flere borgere til at vælge den digitale kommunikationsform. Det gælder også på biblioteker hvor flere og flere udlån er bestilt over nettet og hvor der er mulighed for at arbejde med Internettet og andre medier foruden at læse bøger og blade.

Desværre går mange borgere i Danmark som ikke besidder basale IKT (Informations- og Kommunikationsteknologi) færdigheder glip af væsentlige fordele og gevinster ved anvendelsen af digitale medier. En undersøgelse af Teknologisk Institut i 2006 viste at næsten 40% af befolkningen enten slet ingen IKT-færdigheder har eller kun har svage IKT-færdigheder. Den overvejende del af disse 40% er ældre og lavt-uddannede personer. Undersøgelsen blev gentaget i 2007 af Danmarks Statistik og Videnskabsministeriet og viste ingen tegn på forbedringer i forhold til situationen i 2006. I Norge har man i flere år gjort en stor indsats for at forbedre borgernes IKT færdigheder og som et resultat er andelen af borgere med ingen eller svage IKT færdigheder med ca. 30% væsentlig lavere end i Danmark.

Der er altså behov for en øget uddannelsesmæssige indsats på området for at sikre at flere danskere også kan deltage digitalt aktivt i samfundet. Denne indsats kræver deltagelse af mange forskellige aktører i Danmark inkl. fagforeninger, ældresagen og andre lignende interesseorganisationer. Efter min mening har bibliotekerne også en vigtig rolle at spille i den forbindelse. Det er der flere grunde til:

1. En stor andel af målgruppen med ingen eller svage IKT færdigheder må formodes at komme jævnlige på bibliotekerne
2. På bibliotekerne er der adgang til computere samt Internettet og ofte også både teknisk hjælp og vejledning i anvendelse
3. Biblioteket er stadig et naturligt sted at gå hen hvis man søger oplysninger og informationer og bibliotekaren betragtes som en troværdig vejleder og rådgiver i valget af kilder og underholdning.

Hvad kræver det for at Biblioteket kan påtage sig en styrket rolle i forbindelse med udvikling af danskernes IKT færdigheder?

Væk interessen for IT

Et godt udgangspunkt vil være hvis bibliotekarerne og andre ansatte på bibliotekerne er opmærksomme på fordele og mulige gevinster for borgerne ved øget IT anvendelse i en lang række sammenhænge. Dernæst bør personalet være proaktive omkring formidling af disse fordele og gevinster til borgerne i den direkte kontakt og vejledning – primært ved at vise dem hvordan de kan udføre opgaver ved hjælp af computeren.

Giv mulighed for at træne IT

Biblioteket har mulighed for at arrangere tilpassede IT-forløb for små grupper af borgere byggende på borgernes fælles interesser omkring specifikke temaer (f.eks. sundhed, foto, digital signatur, rejseberetninger). Bibliotekarens tid er knap, men der findes frivillige som er villige til at hjælpe og der kan søges midler til at etablere borger IT støtte på bibliotekerne.

Skab et lokalt netværk af interessenter

Igennem samarbejde med fagforeninger, IT klubber, uddannelsesinstitutioner, ungdomsklubber, m.m. kan Biblioteket skabe et netværk, der kan rekruttere både borgere med behov for at styrke deres IT færdigheder og borgere som er villige til at hjælpe. Netværket kan arrangere IT workshops på forskellige niveauer og omkring forskellige anvendelsesinteresser, hjælp til køb og opsætning af computer, IT sikkerhed og meget andet.

Vis vejen til andre læringsmuligheder

Biblioteket har også muligheden for at udbrede kendskabet til steder hvor borgerne kan komme videre med udvikling af deres IKT færdigheder. Foruden på biblioteket kan det være på nettet, i datastuer og på uddannelsesinstitutioner.

Med et større fokus på borgernes IKT færdigheder har bibliotekerne ikke kun en mulighed for at bidrage til løsning af en væsentlig samfundsmæssig udfordring, men også en mulighed for at sikre flere brugere af bibliotekets mange andre services.

Videnskabsministeriet og bibliotekerne på forkant med it-færdigheder

v. Christoph Burmester, IT- og Telestyrelsen

Danskerne er generelt blandt verdens bedste, når det kommer til brugen af it. Det viser undersøgelse efter undersøgelse i både ind- og udland. Blandt andet fordi indsatsen er bredt forankret. Videnskabsministeriet og bibliotekerne vil gøre det endnu bedre og etablerer derfor et landsdækkende samarbejde.

Samarbejdet tager udgangspunkt i konceptet Lær mere!, som er udviklet af Bjarne Herskin for Videnskabsministeriet. Et antal strategisk udvalgte og centrale bibliotekarer med direkte borgerkontakt tilbydes et undervisningsforløb om it-pædagogik og -formidling på højt niveau. Bibliotekerne får en uddannelse, som giver grundig indføring i en række it-pædagogiske principper og metoder, og som giver bibliotekerne en ny indsigt, der er på højde med eksisterende certificering på området.

På kurserne udarbejdes konkrete lektioner og emner, som kan indgå i bibliotekernes undervisningstilbud til it-svage borgere. Fremadrettet sætter kurserne bibliotekerne i stand til både at kvalitetssikre og videreudvikle produktionen af relevant og borgernært undervisningsmateriale på højt pædagogisk niveau og efterfølgende afvikle skræddersyede undervisnings- eller uddannelsesforløb for borgere.

Bibliotekerne bliver samtidig del af et landsdækkende netværk af undervisere og frivillige i en række organisationer, som uddannes i it-pædagogik og udvikling af undervisningsmateriale. Undervisningsmaterialet om it bliver stillet til rådighed for alle undervisere og borgere. Bibliotekerne får således unikke forudsætninger for at undervise kollegaer i it-formidling, så de it-pædagogiske principper og metoder kan blive udbredt og brugt i biblioteksverdenen. Der udarbejdes også undervisningsmateriale, som kan bruges af kursister til at undervise kollegaer, når de har været igennem kurserne.

Undervisningsmaterialet stilles til rådighed for alle interesserede it-undervisere via en hjemmeside, der er under opbygning netop med henblik på landsdækkende videndeling og udvikling af relevant it-undervisningsmateriale.

Med blandt andet bibliotekerne som samarbejdspartner skal borgernes it-færdigheder styrkes ved, at det eksisterende udbud af it-undervisning bliver både bedre og større. Dermed kan alle borgere indgå aktivt i det moderne digitale Danmark, herunder også høste gevinsterne af de digitale selvbetjeningsmuligheder, der tilbydes i det offentlige Danmark.

Udgangspunktet for samarbejdet er Videnskabsministeriets initiativer til styrkelse af borgernes it-færdigheder, som blev offentliggjort i december 2007 og nu er ved at blive udmøntet. Initiativerne er rettet mod hele befolkningen, men har særligt fokus på de it-svageste grupper. ☒

Det ny DBC

v. Mogens Brabrand Jensen, DBC A/S

Redaktionen har bedt mig om at gøre rede for udfaldet af den langstrakte (7 år!) drøftelse af selskabsstrukturen omkring DBC og Biblioteksmedier. Det gør jeg gerne.

I begyndelsen...

Den selskabskonstruktion, der hidtil har været gældende, kan føres tilbage til slutningen af 1993. Her trådte Kulturministeriet – i forbindelse med DanBib-opgavens overdragelse til DBC – ind i DBCs ejerkreds. Kulturministeriet betingede sig dog, at DBC skilte sig af med sine egentlige kommercielle aktiviteter, som dengang især var produktion og salg af lydbøger samt salg af musik, videoer, blanketter og div. plastmaterialer.

Disse kommercielle aktiviteter valgte DBCs oprindelige ejere – KL, København og Gyldendal - at placere i et nye selskab, Biblioteksmedier (oprindeligt DBCmedier), som blev stiftet til formålet. De to virksomheder blev drevet tæt sammen – bl.a. udnyttede de en række "shared services" (it, salgsadministration, økonomi- og personalefunktion, facilities etc.), som organisatorisk var forankret i DBC. Et finmasket internt afregningssystem sikrede, at omkostningerne fra disse "shared services" blev fordelt ud på de to virksomheder i forhold til deres træk på tjenesterne – nidkært overvåget af de to forskellige ejerkredse og en årvågen revision.

Kritik af selskabskonstruktionen

Det må konstateres – for mit vedkommende ikke med glæde – at selskabskonstruktionen ikke viste sig holdbar i det lange løb. Der har især været to grunde hertil.

For det første har Biblioteksmediers konkurrenter med stor energi dyrket myten om, at DBC tog sig godt betalt for sine "myndighedslignende" opgaver (DanBib, nationalbibliografien, bibliotekskatalogisering etc.) og kanaliserede provenuet herfra over i en konkurrenceforvridende prissætning af Biblioteksmediers produkter. Myten er falsk, hvilket kan godtgøres – og er blevet godtgjort – på mange måder. Men mange lånte ører til myten – i medierne, i bibliotekslederkræde, i Konkurrencestyrelsen og i ejerkredsen, som viste sig følsom over for den tilbagevendende kritik.

For det andet har vi jo været vidne til det fælleskommunale emperiums gradvise nedbrydelse i den forstand, at KL – kraftigt stimuleret af den siddende regering – er i færd med at afhænde de fælleskommunale virksomheder. Det gælder - i hvert fald indtil videre – ikke DBC, hvor man jo optræder i fællesskab med Kulturministeriet. Men Biblioteksmedier kom hurtigt på salgslisten – hvilket forudsatte at virksomheden blev selvstændig og frigjort fra DBC. Det skete pr. 1. januar 2008, hvor Biblioteksmedier blev solgt til LD Equity.

Snittet

Ud over, at der skulle finde en deling sted af de ressourcer, der indgik i de omtalte "shared services", var især to områder til diskussion, da snittet mellem de to virksomheder skulle lægges : systemområdet (Integra) og det digitale indholdsområde.

Begge områder blev placeret i DBC – og i begge tilfælde med den hovedbegrundelse, at de it-faglige ressourcer, der er forudsætningen for at håndtere de to opgaveområder, befinder sig i DBC og fortsat vil befinde sig i DBC af hensyn til DBCs øvrige opgaver. For systemområdets vedkommende har DBC dog givet tilsagn om, at man vil trække sig ud af "systemområdet i klassisk forstand" inden udgangen af 2010. Dette skal ses i sammenhæng med, at DBC inden da er gået over i en serviceorienteret arkitektur, hvor der udbydes services, som brugeren frit kan kombinere med services fra andre leverandører – og hvor DBC ikke selv vil udvikle services inden for udlånskontrol o.l. – Grænsedragningen er taget til efterretning af Konkurrencestyrelsen.

Ejerpolitik

Det har, mildt sagt, ikke været nogen ideel situation, at der har været så langstrakt en periode af usikkerhed omkring DBC. Usikkerheden har til tider skabt tvivl om ejernes intention med virksomheden, og det har derfor været naturligt at opfordre ejerne til at klargøre disse intentioner.

Denne opfordring har de offentlige ejere (KL og Kulturministeriet) kvitteret for ved at formulere en fælles ejerpolitik. Heri bekræfter de, at de fortsat betragter DBC – og den selskabsform, som DBC er iklædt – som en hensigtsmæssig ramme for varetagelse af en række grundlæggende opgaver omkring dansk biblioteksvæsens infrastruktur. Samtidig bebuder de, at de i fællesskab vil udforme en it-strategi for dansk biblioteksvæsen og indtænke DBC i denne strategi.

Om DBCs opgaver hedder det, at "genstandsfeltet" er biblioteks- og bogsektoren. Samtidig erkender man dog "...at det digitale samfund er inde i en rivende udvikling, og at udviklingen går i retning af mere flydende grænser mellem biblioteksvirksomhed og anden informations- og oplevelsesvirksomhed. De offentlige ejere lægger i denne forbindelse vægt på, at DBC kan være aktiv og innovativ mht. udvikling af nye digitale informationstjenester af betydning primært for biblioteksområdet. Ejerne ønsker at stimulere en udvikling på områder uden for et etableret marked".

Det er derfor legitimt for DBC at drive sk. accessorisk virksomhed – altså virksomhed uden for genstandsfeltet, som ligger i direkte forlængelse af kerneydelserne. Visse betingelser skal dog være opfyldt:

- ejerne skal sige god for sådanne initiativer
- der skal kunne aflægges særskilte regnskaber for aktiviteter uden for genstandsfeltet

Det skal endelig nævnes, at ejerpolitikken åbner mulighed for, at KL og Kulturministeriet hver kan udpege en tilfornet til DBCs bestyrelse. Det har bl.a. åbnet mulighed for, at staten kan forfølge sin generelle politik – nemlig at udpege erhvervsfolk – også i DBCs bestyrelse, idet den hidtidige næstformand, Jens Thorhauge, fremover er tilfornet.

Godt eller skidt?

Det er næppe nogen hemmelighed, at adskillelsen af DBC og Biblioteksmedier ikke er sket på DBC-ledelsens initiativ. Der var så meget synergi – produktmæssig, kompetenceudviklingsmæssig og driftsøkonomisk – at en fusion ud fra sådanne betragtninger havde været et mere naturligt skridt. Og der er ikke tvivl om, at såvel DBCs som Biblioteksmediers økonomi belastes af transaktionen.

På den anden side må vi jo tage til efterretning, at den hidtidige konstruktion tilsyneladende stillede sig hindrende i vejen for et tillidsfuldt samarbejde mellem DBC og biblioteksverdenen. For mange biblioteksledere førte konstruktionen til tvivl om DBCs motiver. Og uanset, at vi på DBC mener, at vore motiver altid har været erklærede og rene som nyfalden sne, så hjælper det jo ikke meget, hvis bibliotekerne ikke føler sig overbevidst. – De tilkendegivelser, vi har modtaget efter adskillelsen tyder på, at den har rådet bod på dette – det er vi glade for.

Det nye DBC vil have et styrket fokus på sine to strategiske indsatsområder : dels dansk biblioteksvæsens it-mæssige og bibliografiske infrastruktur baseret på en ny og åben serviceorienteret arkitektur – det vi til daglig kalder OLS – dels digitale indholdsydelser, hvor de første produkter – ebog.dk, Filmstriben og Sirpa - er på banen og flere snart vil følge efter.

Vi glæder os til et styrket samarbejde med danske biblioteker herom. ☐

Brugerundervisning på Randers Bibliotek (voksne borgere)

v. Susanne Madsen, Eva Becker og Kalle Nielsen

Hvor er det dejligt at blive spurgt om en kort artikel om vores brugerundervisning/it-undervisning. Det giver nemlig lige anledning til at stoppe op og give sig selv lov til refleksion og spørgsmål. Noget vi ofte har brug for, når det går stærkt, og det gør det lige nu!

Brugerundervisning har vi som vel de fleste andre folkebiblioteker haft siden edb blev indført på bibliotekerne. Ganske simpelt, så skulle brugerne lære at bruge tasterne, når nu de gamle kartoteker røg ud. Der er stadig masser af vores brugere, som ikke kan bruge et tastatur her 12-14 år efter - tankevækkende...

I januar 2006 blev der udarbejdet et egentligt kommissorium til tovholderne på området. Formålet var at udvikle et egentligt læringsmiljø på biblioteket. Vi ønskede at understøtte og udvikle brugernes informationskompetence. Begrebet den nye bibliotekarrolle var højt prioriteret. Vi erfarede, at hvis vi skulle opnå ikt-kompetente brugere måtte vi give læring og læringsprocesser - hele brugerundervisningsområdet - langt højere prioritet end hidtil. Den enorme pågående teknologiudvikling har medført et parallelt og meget stort internt læringsbehov - herom gerne en anden gang.

Projektet E-læringsplatforme til informationsvejledning rykker konstant gulvtæppet væk under os. Mens næsten alle andre offentlige institutioner indenfor oplysnings- og uddannelsesområdet i årevis har haft elæringsplatforme, konferencesystemer og diverse administrative systemer målrettet styring af lærings- og vejledningsaktiviteter som naturlig hverdag for personale og brugere, så har folkebibliotekerne holdt sammen om bål-fællesskabet i hulen. En besynderlig tidslomme, hvor pilefyldte Word-dokumenter og intetlærende Powerpoint-præsentationer afleveret i hulernes trykke afkroge har holdt skyggerne udenfor hulen på betryggende afstand.

Vi er nu ved at integrere den gratis læringsplatform *Moodle* (www.moodle.org) som basis og udviklingspunkt for vores brugerundervisning - en proces som lige er startet og som vi meget gerne vil samarbejde og sparre med andre om. Det kunne vi skrive side op og ned om - men det er ikke meningen her og vi vil bare understrege, at I er meget velkomne til at kontakte os, også om muligheder for kommende projektsamarbejder.

Moodle har gjort det muligt igen at idéudvikle realistisk og fremadrettet om muligheden for biblioteket som fast samarbejdspartner for enhver borgers livslange læring. En læringsplatform integreret centralt i bibliotekets virke giver helt nye muligheder for, at borgerne kan koble sig af og på bibliotekets formidlings-, introduktions- og læringstilbud i et livslangt perspektiv - og upåvirket af tilfældige livsår uden biblioteksrelation, kommuneflytninger osv. Potentialet er fantastisk - men det kan godt blive en svær fødsel formidlings-, kompetence- og bevillingsmæssigt set...

Lang række lærings- og introduktionstilbud

På linje med de fleste større biblioteker, så har vi i dag en lang række vejledningstilbud, som indgår under paraply-begrebet '*Brugerundervisning*'. Et forsøg på en opremsning: Introduktionskurser i internet; Netværkstedet; åbne elæringsressourcer; 23 Ting for borgerne (www.udpaanettet.dk); 23 Ting afledte specialforløb for udvalgte målgrupper (www.detnyeinternet.dk); Lån en bibliotekar; tilbud til ungdomsuddannelser og grundskole; samarbejde med kommunens Borgerservice; Vejledning til iværksættere, jobsøgende... Mange nævnt, nogle måske glemt - fx en af de vigtigste og ofte oversete: vagtbibliotekarernes utallige face-to-face vejledninger! Vi har valgt at omtale nogle få udvalgte tilbud:

Samarbejde med Borgerservice.

Fra foråret 2007 har Randers Bibliotek og Borgerservice i Randers haft et samarbejde i gang via projektet: '*Kvalitet i biblioteks- og borgerservice samarbejde*', støttet af Styrelsen for Bibliotek og

Medier. Et af målene har i dette samarbejde været at øge brugen af digital selvbetjening i Randers Kommune. Derfor har bibliotek og Borgerservice fremstillet en folder, godt hjulpet af bibliotekets kommunikationskonsulent Ulla Grøngaard, med titlen: '*Nem kontakt til det offentlige - brug nettet*' (<http://kortlink.dk/5sh6>). Folderen uddeles til alle kurser og kan downloades fra kommunens og bibliotekets hjemmesider.

Samarbejdet med Borgerservice har givet øget mulighed for markedsføring af bibliotekets brugerundervisning. 4 gange årligt afholder Pensionsafdelingen i Borgerservice informationsmøder for kommende pensionister om diverse tilbud. Ca. 150 pensionister deltager hver gang. Diverse foreninger, råd, banker - og nu også biblioteket - deltager med en stand. Disse pensionisttræf er en oplagt chance for markedsføring af brugerundervisningen. Præcis denne aldersgruppe 60+ er meget motiverede for lære mere om internetmuligheder. Medarbejdere på Borgerservice har desuden markedsført og anbefalet brugerundervisningen for borgere - dels via plakater og foldere - dels via personlige anbefalinger.

Programlagte introduktionskurser

Hver forår og efterår afvikles en række gratis internet-relaterede introduktionskurser, som formidles via presse, folder og web. De foregår i bibliotekets undervisningslokale, som er et traditionelt undervisningslokale med ti bruger-pc'er og en vejlederpc forbundet til projektor. Da vi tilmelder 16 til de fleste kurser, så supplerer vi de faste pc'er med seks bærbare pc'er koblet op på bibliotekets trådløse internet - så vi sidder tæt! Deltagerne tager de fysiske rammevilkår rigtigt pænt - de ved godt, at vi tilbyder en god gratis service trods besparelser... Deltagerne er meget glade og tilfredse med tilbuddene, og mange starter med et begynderkursus og lærer så mere avancerede emner i efterfølgende sæsoner.

Vi udvikler konstant på form og indhold, og er i løbet af få sæsoner gået fra tilmelding via diverse papirlapper over egen delt regnearksløsning til online-tilmelding via Google-formular, og den udvikling fortsætter. Målet er at give alle brugere de rette tilmeldingsmuligheder, og vi arbejder nu mod en opløsning af sæson-strukturen, så vi i stedet med meget mindre administrationsomkostninger løbende opretter og afvikler introduktionskurser, når der er behov og grundlag derfor.

Introduktionskurserne er en stor succes i disse år. I foråret stod folk i kø langt ud på gaden til første tilmeldingsdag. Her i efteråret tog vi toppen af køen ved at tillade online-tilmelding en uge før første tilmeldingsdag på biblioteket. De fleste kurser er revet væk i løbet af de første par timer på tilmeldingsdagen, og status for efterårskurserne er i skrivende stund 295 tilmeldinger til 20 introduktionskurser.

Nem kontakt til det offentlige – brug nettet.

Et af kurserne er '*Nem kontakt til det offentlige – brug nettet*'. På dette 2 timers kursus får borgerne en gennemgang af borger.dk og Randers Kommunes hjemmeside – med hovedvægt på informationssøgninger og selvbetjeningsløsninger. Desuden orienteres om Digital Signatur og E-boks. Efter ca. 1 times undervisning får kursisterne mulighed for via opgaver at afprøve portalerne. Dette giver altid anledning til sjove oplevelser, spørgsmål og mange a-ha oplevelser. Til sidst samles op på såvel undervisning som opgaver. Kursisternes evaluering er som regel meget positiv – dog er "*mere tid*" et gennemgående ønske til undervisningen. Kurset afholdes for øjeblikket 4 gange årligt, og tilmeldingerne bliver flere og flere.

Netværkstedet

I 2006 startede vi et åbent '*walk-in*'-tilbud. Tirsdage 10-12 og onsdage 14-16 (forår og efterår) kan alle borgere komme - uden tilmelding - og få hjælp og vejledning i de internet-relaterede ting, som de nu hver især har interesse for. Det startede med at vi bookede 3-4 af publikums-pc'erne, men har langsomt udviklet sig i form og omfang. I år afvikler vi *Netværkstedet* i et hjørne af bibliotekets udlånslokale. Vi har investeret i et pc-skab med 12 bærbare pc'er, og opfordrer deltagere til at komme med deres egne bærbare. Tilbuddet er nu ved at bide sig fast. I foråret havde vi 366 deltagere på 42 åbningsdage, og der har været 63 deltagere på de første 6 åbningsdage i efteråret.

Vi overvejer lige nu faste 5-10 minutters oplæg om bibliotekets tilbud præsenteret af kollegaer, samt mod en større integrering med kurserne 'E-mail' og 'Internet for nybegyndere'. Via læringsplatformen arbejder vi mod at kunne stille langt flere frie elæringsressourcer til 24/7/12 rådighed – også for Netværksteds-brugere, der sidder derhjemme!

Vores egne aha-oplevelser

Brugerne bliver stadig mere differentierede m.h.t. kompetencer og behov. Folk over 90 år kommer i Netværkstedet med den bærbare foran i rollatoren - og mobiltelefon, diverse webmails, korttjenester og andre e-ressourcer fylder mere og mere. Mange starter helt fra bunden, andre har i mange år brugt web 1 og klientprogrammer, men står på bar bund overfor det nye sociale internet.

Vi har en del brugere, som tidligere har prøvet tilbud i oplysningsforbund og lignende. Vi supplerer og understøtter sådanne mere formaliserede tilbud, da vi nærmest fungerer som en slags neutral facilitator for den enkeltes fortsatte lyst til livslang læring. Vores helt centrale mål er - også med vores elærings-udvikling - at tage udgangspunkt præcist i den enkelte brugers behov, ønsker og kompetence. Det er langt sværere end det lyder - men det er kernen i den succes vi oplever, og det er omdrejningspunktet i al vores udvikling - vi er her for lige netop dig...

Susanne Madsen: sm@randersbib.dk

- Borgerservice-projektet, pensionist-træf, 'Nem kontakt til det offentlige' ...)

Eva Becker: eb@randersbib.dk | Kalle Nielsen: kn@randersbib.dk

- Tovholdere for Randers Biblioteks brugerundervisning

- Infoside: http://www.randersbib.dk/default.asp?page_id=601

Fremtidens biblioteksbetjening af børn - hvordan lokalbibliotekerne i Århus er i gang med at implementere rapporten fra Styrelsen for Bibliotek og Medier.

v. Kirsten Dyhrberg Grønne, børnebibliotekskonsulent

Som et led i et udviklingsforløb i Lokalbibliotekerne i Århus, blev der i foråret nedsat forskellige arbejdsgrupper, deriblandt én med fokus på børn. Dette faldt sammen med udgivelsen af rapporten "Fremtidens biblioteksbetjening af børn", så det var naturligt at tage udgangspunkt i denne da arbejdet gik i gang.

Foreløbig har resulteret i et kommissorium, hvis hovedformål er at definere mål og midler indenfor børneområdet og samtidig få diskuteret "Fremtidens biblioteksbetjening af børn" i en studiekreds. Desuden er der pr. 1. september ansat en børnebibliotekskonsulent, der sammen med arbejdsgruppen skal udarbejde en strategi for udviklingen af børnebiblioteksarbejdet i Lokalbibliotekerne.

Studiekredsen starter 1. oktober og forløber over ti formiddage; én for hvert af rapportens bud. Alle møderne vil have et oplæg af en ressourceperson. Det kan være fra egne rækker, men der vil også blive inddraget ressourcepersoner blandt samarbejdspartnere. Efterfølgende vil der være debat med en opsummering, dette skal gerne munde ud i et konkret forslag, der kan iværksættes på hvert område.

I foråret 2009 planlægges 4 temadage, hvor såvel bibliotekspersonale som samarbejdspartnere inviteres til at deltage. Temaerne vil være: Indretning især med fokus på leg og læring, sprogstimulering, nationale webtjenester for børn herunder web 2.0 samt unge og biblioteksbenyttelse. Ligesom studiekredsen forventes temadagene at resultere i konkrete fælles tiltag, der falder inden for disse emner.

Allerede nu er flere af lokalbibliotekerne i gang med nye tiltag; foruden læse- og lektieklubber er oprettet andre mere utraditionelle klubber f.eks: wii klub, legoklub (Lego mindstorm) og baby træf. Nogle af disse er oprettet med inspiration fra et nu afsluttet projekt (circle computer club) der fokuserede på at gøre børn og unge fortrolige med ny teknologi gennem strukturerede undervisningsforløb på kurser og workshops.

Sideløbende med dette, arbejdes der med en fælles udviklingsplan for biblioteksbetjeningen af børn og unge i Århus Kommune. Der er således nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse fra Borgerservice og Biblioteker samt Magistraten for Børn og Unge, Det forventes at udviklingsplanen vil være klar til politisk behandling omkring årsskiftet. ☒

INVITATION TIL DR1 TALKSHOW MED REIMER BO

DR 1 har hermed glæden af at kunne invitere dig og dine kollegaer til det nye talkshow "Reimers" med Reimer Bo Christensen som vært. Det er et underholdende talkshow for voksne med tre kendte gæster med og et kvindeband.

Optagelserne finder sted i DR-Byen ved København.

Vi byder på et glas champagne og lidt snacks forud for optagelserne.

Vi understreger at dette er et live-program.

Der er gratis billetter følgende datoer og tidspunkter:

10. oktober starter kl. 20.45
17. oktober starter kl. 20.30
24. oktober starter kl. 20.30
31. oktober starter kl. 20.30
07. november starter kl. 20.30
14. november starter kl. 20.30
21. november starter kl. 20.30
28. november starter kl. 20.30

Er du rødhåret så bliver Reimer forresten ekstra glad for at se dig.

Billetter kan bestilles direkte på vores hjemmeside www.fjernsynet.dk, ved at ringe på mobil 50713048 eller ved at sende en mail til andrea@fjernsynet.dk

Med venlig hilsen
Andrea Vergara